

Fag: Pedagogisk veiledning

Kode: PV130

Studiepoeng: 30

Vedtatt: Vedtatt av Avdelingsstyret i møte 2004 (sak A../04)

Studieplanens inndeling:

1. Innledning

2. Mål

3. Innhold

4. Organisering og arbeidsformer

5. Vurderingsordning

6. Pensum, kunnskapskilder og hjelpemidler til eksamen

Innledning

Studieplanen i Pedagogisk veiledning viderefører erfaringer med veilederutdanning som er gjort de siste ti år ved Høgskolen i Sør-Trøndelag, Avdeling for lærer- og tolkeutdanning. Samtidig inkluderer den innsikt fra nyere forskning innen pedagogisk veiledning og imøtekommer avdelingens målsetting om økt nettbasert kommunikasjon mellom høgskole og studenter.

Studiet tar sikte på å kvalifisere deltakerne for veiledning av studenter og kolleger ut fra mål som er satt for yrkesutøvelsen og profesjonsutdanningene. Målgruppen for studiet er pedagoger i skole og barnehage, døvetolker og andre som utøver veiledning i sitt yrke.

For å bli tatt opp på studiet må en ha utdanning på høgskolenivå eller tilsvarende og minst ett års yrkeserfaring. Øvingslærere ved praksisskoler og døvetolker som gir praksisopplæring ved HISTALT, vil bli prioritert ved opptak til studiet.

Studiets omfang er 30 studiepoeng, men er organisert i to moduler, hver på 15 studiepoeng. Modul I må være bestått før deltakerne kan begynne på modul II.

Gjennom teoretiske studier, praktiske erfaringer, drøftinger og refleksjoner skal deltakerne utvikle nødvendige ferdigheter, kunnskaper og yrkesetiske holdninger for å kunne være veiledere i ulike sammenhenger. Studiet kombinerer innføring i grunnleggende begreper med praktiske veiledningsøvelser. Studiet vil bli organisert som en kombinasjon av samlinger på høgskolen og nettbasert arbeid mellom samlingene. Å arbeide i et kollegialt felleskap skal gi grunnlag for å utvikle endrings- og utviklingskompetanse som veileder og yrkesutøver. Deltakerne vil også få tilbakemelding på eget veiledningsarbeid med studenter eller kolleger.

2. Mål

Studentene skal utvikle personlig og faglig kompetanse slik at de kan ta medansvar for vekst og utvikling hos andre i utdannings- og yrkessammenheng ved:

- utvikle innsikt i veiledningens hensikt, oppgaver og organisering
- bygge opp kunnskap om ulike veiledningsteorier og strategier for veiledning
- utvikle evnen til å lede, begrunne og vurdere veiledning i utdanning og yrke

- tilegne seg forståelse av og kunnskap om kommunikasjons- og samspillprosesser og kunne bruke slik innsikt på en reflektert måte
- kunne analysere og begrunne praksis og se sammenhenger mellom egen profesjonskunnskap, yrkeskultur og yrkessosialisering
- utvikle didaktisk kompetanse og innsikt i praksisfeltet som lærings- og utforskingsarena
- utvikle yrkesetisk innsikt og etisk dømmekraft i veiledningssituasjoner

Modul I og modul II har i prinsippet samme målsetting, men modul II er en videreføring og fordypning av innsikt, kunnskap, holdninger og ferdigheter fra modul I.

3. Innhold

Tema i modul I (15 sp)

- Sentrale begreper, prinsipper og metoder innenfor veiledningsteori
- Praksisopplæringens oppgaver og funksjon i profesjonsutdanningene
- Innføring i bruk av IKT i veiledningen
- Læringsteorier og kunnskapssyn
- Didaktikk som grunnlag for veiledning og analyse av praksis
- Ulike veiledningsstrategier med vekt på handling og refleksjon
- Relasjoner, kommunikasjons- og samspillprosesser i veiledningen
- Metoder for datainnsamling, eksempelvis logg, observasjon og praksisfortellinger

Tema i modul II (15 sp)

- Ulike veiledningsteorier og - strategier, basert på eksempelvis gestaltteori, systemteori og teorier om situert læring
- utfordringer ved nettbasert veiledning
- Veiledning i og vurdering av utforskende og utprøvende praksis
- Profesjonskunnskap og yrkessosialisering i et samfunnsperspektiv
- Etik i tilknytning til veiledning i yrke og utdanning
- Aksjonslæring og utvikling av yrkesfeltet

4. Organisering og arbeidsformer

Studieopplegget legger vekt på å gi deltakerne gode muligheter til å knytte teori sammen med praksis og erfaringer. Mye av studiearbeidet vil derfor være knyttet til deltakernes arbeidsplass og veiledningsoppgaver som de står overfor der. Utvikling av veiledningskompetanse forutsetter at deltakerne får anledning til å planlegge og prøve seg i ulike veiledningssituasjoner. Det vil skje gjennom øvelser deltakerne imellom og i reelle veiledningssituasjoner med studenter, kolleger eller andre. Refleksjon over observasjoner og egen praksis vil derfor prege arbeidet.

Studiet organiseres som en kombinasjon av samlinger på høghskolen og nettbasert interaktivitet mellom samlingene, bl.a. veiledning over nettet. Det vil bli gitt spesiell opplæring i bruk av nettbasert dialogforum. Gjennom dialogforumet skal deltakerne gi innspill og respons i dialoggrupper som bygger på refleksjoner over teori, praksis og veiledningserfaringer. Dialogforumet blir også en arena for samarbeid om ulike oppgaver og obligatoriske arbeidskrav. Under samlingene på høghskolen vil arbeidet variere mellom forelesninger, gruppearbeid, drøftinger, rollespill, veiledning og veiledningsøvelser.

Veiledningspraksis modul I

Deltakerne i modul I skal gjennomføre veiledning av studenter eller kolleger på egen arbeidsplass. En veiledningsøkt består av førveiledning, gjennomføring og etterveiledning. Alle skal gjennomføre to til tre veiledningsøkter, fastsatt i semesterplanen, som de beskriver og reflekterer over i en fagtekst. Dialogforumet skal brukes også under arbeidet med praksisveiledningen, slik at deltakerne deler refleksjoner over det som skjer i veiledningssituasjonene og kan veilede hverandre over nettet. De vil også få veiledning av høgskolelærere gjennom dialogforumet.

Veiledningspraksis modul II

I modul II skal praksis gjennomføres som aksjonslæring med vekt på veiledningsaspektet i egen yrkessituasjon. Dialogforumet skal også nå brukes til refleksjon og veiledning. Arbeidet med aksjonslæringen skal redegjøres for og vurderes både i en skriftlig prosjektrapport og et muntlig framlegg. Rapporten teller med ved avsluttende vurdering og skal som hovedregel være et gruppearbeid.

5. Vurderingsordning

Modul I

Obligatoriske arbeidskrav

Modul I inneholder tre til fem obligatoriske arbeidskrav, hvorav minst ett er knyttet til gjennomføring av praksisveiledning. Arbeidskravene vil bli nærmere spesifisert i semesterplanen for studiet.

Obligatoriske arbeidskrav vurderes med vurderingsuttrykkene godkjent/ikke godkjent. Karakter i faget vil ikke bli gitt før obligatoriske arbeidskrav er godkjent.

Avsluttende vurdering

Karakter i studiet på modul I settes på grunnlag av en hjemmebasert, individuell, skriftlig eksamen på seks timer

Besvarelsen skal formes som en fagtekst basert på arbeid i dialoggruppene. Eksamen blir organisert over to dager, med nettbasert diskusjon over oppgitt tema første dag. Selve oppgaveteksten blir utsendt den andre dagen på et bestemt klokkeslett, og besvarelsen skal sendes inn over nettet etter seks timer.

Modul II

Obligatoriske arbeidskrav

Modul II inneholder tre til fem obligatoriske arbeidskrav. De vil bli nærmere spesifisert i semesterplanen for studiet.

Obligatoriske arbeidskrav vurderes med vurderingsuttrykkene godkjent/ikke godkjent. Karakter i faget blir ikke gitt før obligatoriske arbeidskrav er godkjent.

Avsluttende vurdering

Karakter i studiet på modul II settes på grunnlag av en eksamensmappe som skal inneholde:

- En aksjonslæringsrapport fra praksis på egen arbeidsplass, utført som gruppearbeid.
- To arbeidere fra tidligere godkjente obligatoriske arbeidskrav, valgt blant arbeidskravene i hele studiet
- Et refleksjonsnotat som inneholder en faglig begrunnelse for valg av mappebidrag, en vurdering av læringseffekten av arbeidskravene og en beskrivelse av egen utviklingsprosess i studiet.

Mappen vurderes som helhet med en samlet karakter, der aksjonslæringsrapporten utgjør 50%.

6. Litteratur, kunnskapskilder og hjelpemidler til eksamen

Nedenfor følger en liste over aktuell pensumlitteratur for begge moduler. Modul II skal ha minst 300 sider selvvalgt pensum i tilknytning til aksjonslæringsoppgaven. Endelige pensumlister og hjelpemidler til eksamen fastsettes av dekan senest 2 måneder før avsluttende eksamen.

Bjørndal, Cato R.P. (2002). *Det vurderende øyet. Observasjon, vurdering og utvikling i undervisning og veiledning*. Oslo: Gyldendal Akademisk (120 s).

Brekke, Mary (red.)(2004). *Norsk lærerutdanningsdidaktikk i endring: Læring, undervisning og dannelse i lys av ny forskning*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Eikseth, Astrid Grude og Nilsen, Elisabeth: Lærerstudenten kan lykkes – i spenningsfeltet mellom støtte og utfordring (s. 92-127).

Sundli, Liv og Søndena, Kari: Veiledning i praksisfeltet: rom for refleksjon og didaktisk nytenkning – eller bare kloning og speiling? (s. 128-51).

Eikeland, Turid og Weiby, Turid (2003). *Hvordan påvirker veiledningssamtalen studentens kunnskapsutvikling? En studie av veiledningssamtalen i ekstern praksis ved tannpleier- og tolkeutdanningen*. Hovedfagsoppgave. Oslo: UiO og HiA, avd. for yrkesfaglærerutdanning (122 s.).

Eikseth, Astrid Grude (2000). Etikk og moral i skolestua. I: Fottland, Helg (red.) (2001). *Tilpasning og tilhørighet i en skole for alle*. Kristiansand: Fagbokforlaget (s. 187 – 208).

Eikseth, Astrid Grude (2004). Lærerstuderenter som forskere? En kasusstudie av aksjonslæring i praksis. I: *Nettbasert konferanserapport, "FoU i praksis", Trondheim 26.- 27. mars*. Trondheim: HiST (16 s).

Fritze, Yvonne; Haugsbakk, Geir og Nordkvelle, Yngve (2003)(red.): *Dialog og nærhet. IKT og undervisning*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Hoel, Torlaug Løkensgard: Dialogen i "fleksibel" rettleiing (s. 56-75).

Nordkvelle, Yngve, T. Og Nystrøm: Erfaringer, forskning og praktiske anvisninger – om behovet for bedre kommunikasjon i nettbaserte studier (s. 141-156).

Gjems, Liv (1995). *Veiledning i profesjonsgrupper. Et systemisk perspektiv på veiledning..* Oslo: Universitetsforlaget (115 s).

Grøterud, Marit (2002). *Aksjonslæring i praksis*. Rapport fra en praksisperiode, klasse 3A-januar-februar 2002 . *HiST ALT notat nr. 5*. Trondheim: Høgskolen i Sør-Trøndelag (25 s).

Høigaard, Rune, Jørgensen, Arild og Mathisen, Petter (2001) *Veiledningssamtaler med elever*. Kristiansand: Høgskoleforlaget (85 s.).

Inglar, Tron (1997). *Lærer og veileder. Om pedagogiske retninger, veiledningsstrategier og veiledningsteknikker*. Oslo: Universitetsforlaget . Del 2. Veiledningsoppdrag (s. 83-188).

Johannessen, Eva, Kokkersvold, Erling, og Vedeler, Liv (2001). *Rådgivning. Tradisjoner, teoretiske perspektiver og praksis*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget.

Kap. 5: Kommunikasjonsteoretisk perspektiv (s. 80-97).

Kap. 8: Den profesjonelle samtale (s. 149 – 182).

Nilssen, Vivi (1997). ”Når æ i ettertid sjer situasjonen utanfrå så...”: om veiledning og refleksjon i den nærmeste utviklingssonen. I: Grankvist, Rolf, Gudmundsdottir, Sigrun og Rismark, Marit (red.): *Klasserommet i sentrum. Festskrift til Åsmund Lønning Strømnes*. Trondheim: Tapir (s. 73-89).

Nielsen, Klaus og Kvale, Steinar (1999). Mesterlære som aktuell læringsform. I: Nielsen, Klaus og Kvale, Steinar (red.) *Mesterlære – læring som sosial praksis*. København: Hans Reitzlers forlag (s.11-32).

Kvernbekk, Tone (1995). Erfaringsstyranni eller teorityranni – et filosofisk perspektiv på praksis. I: Midtgård, Bjørg (red.): *Profesjonsutdanning og forskning. FoU-perspektiver på praksisfeltet*, Oslo: Lærerutdanningsrådet (s. 17-27).

Kristiansen, Aslaug (2004). Tillit – hva betyr det for samtalen? I: Arneberg, Per, Kjærre, Jan Harald og Bjørn Overland (red.). *Samtalen i skolen*. Oslo: N.W. Damm & Søn (s.31-42).

Lauvås, Per og Handal, Gunnar (2000). *Veiledning og praktisk yrkesteori*. Oslo: Cappelen (300s).

Lyngsnes, Kitt og Rismark, Marit (1999). *Didaktisk arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget (180 s.)

Mathisen, Kari (2004). Overgangen fra student til yrkesutøvende lærer. Erfaringer fra prosjektet ”Veiledning av nyutdannede lærere 2003/2004”. I: *Nettbasert konferanserapport, ”FoU i praksis”, Trondheim 26.- 27. mars*. HiST (15 s.)

Skagen, Kaare (2000). *Kunnskap og handling i pedagogisk veiledning*. Bergen: Fagbokforl.

Kap.1, Skagen, Kaare: Norsk veiledningstradisjon i lærerutdanning–analyse og kritikk (s. 19- 34).

Kap. 2, Mathisen, Lill-Karin: Nye veier i praksisopplæringen: Situert læring – et alternativ til refleksjon over handling? (s-35 –70).

Kap.5, Skagen, Kåre: Modellering og veiledning (s.105-121)

Kap. 7, Skagen, Kåre: Veilederstil og fokus i veiledningssamtalen (s.149-162).

Skagen, Kaare (2004). *I veiledningens landskap. Innføring i veiledning og rådgivning*. Kristiansand: Høgskoleforlaget (160 s).

Sundli, Liv og Frøydis Oma Ohnstad (2003). *Læreres profesjonskunnskap*. Oslo: Abstract.
Kap. 4: Utvikling av profesjonsetisk kompetanse (s. 101-135).

Tveiten, Sidsel (2002). *Veiledning - mer enn ord...* 2.utg. Bergen: Fagbokforlaget (188 s).